

Concessio Privilegiorum Ordini Fratrum Sanctiss. Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Johanni Ministro, & Fratribus Ordinis Sanctae Trinitatis, tam presentibus, quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Operante Patre luminum (a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum, qui Solem suum oriri facit super bonos & malos, etiam diebus nostris, in quibus peccatis exigentibus, abundat iniquitas, & multorum charitas refrigescit) nonnulli faciente cum eis Domino signum in bonum (unde inter alia beneficia, quae nobis misericorditer impertitur, ad gratiarum actiones propensius invitamur) posteriorum obliti, ad anteriora eum Apostolo se extendunt. Et exeuntes veterem hominem cum actibus suis, & novum, qui secundum Deum creatus est induentes, in vitam transiunt novitatem, cum relictis pro Deo, quae possident, & non quae sua sunt, sed quae Jesu Christi, querentes, voluntariam eligunt paupertatem, & divinae se subiciunt servituti. Quorum desideriis tanto est propensius annuendum, quanto per opera pietatis gratiorem praestant Altissimo famulatum.

§.1. Licet autem, secundum Apostolum, nec qui plantat, nec qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus; plantationem tamen vestram novellam, Apostolicae protectionis presidio disposuimus irrigare, quatenus Deo praestante misericorditer incrementum, fructum profert exoptatum. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & praefatum Ordinem Sanctae Trinitatis, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem Ordo in praesentiarum iuste ac canonicè possident, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, sive aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci: firma vobis vestrisque successoribus, & illibata permanent.

§.2. Si quando vero loca deserta, fuerint eidem venerabili Ordini ab aliquo pia devotione collata, liceat vobis aedificare Villas, Ecclesias, Coemeteria ad opus hominum ibidem morantium fabricare. Ita tamen ut illic vicinia, Abbatia, vel Religiosorum Collegia non existant, quae hoc valeat perturbare.

§.3. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus, aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum, hortorum, vel pomorum fructibus, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat.

§.4. Liceat quoque vobis, Clericos, vel Laicos, liberos & absolutos a saeculo fugientes, ad conversionem recipere, & eos sine contradictione aliqua retinere.

§.5. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in Ordine vestro professionem

Exordium.

Frates huius Ordinis sub protectione recipi S. A.

Eisque bona omnia communitur.

Potestatem facit Monasteria aedificandi.

A Decimis eximit.

Fratesque ab eis recipi posse concedit.

Confirmatur.

Clausula.

Dat. die 19. Maji 1209. Pont. An. XII.

Confirmat propositum Bernardi primi Magistri Waldensium conversorum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Univeris Archiepiscopis, & Episcopis ad quos litterae istae pervenerint.

Ibid. Epist. 94.

Exordium.

Bernardi Fili. dei confessio.

Eos reconciliari Ecclesiae mandat per Episcopos.

Dat. die 10. Maji 1210. Pontif. Anno XIII.

nec Ecclesiarum frequentatio, nec Clericorum praedicatione postponatur. Virginitatem vel castimoniam continuam inviolabiliter conservando. Duae Quadragesimas, & jejunia secundum Ecclesiasticam regulam instituta, annis singulis facere proposuimus. Religiosum & modestum habitum ferre decrevimus, qualem consuevimus deportare; calcamentis desuper apertis, ita speciali signo compositis & variatis, ut aperte & lucide cognoscatur nos esse sicut corde, sic & corpore a Lugdunensibus, & nunc in perpetuum segregatos, nisi reconcilientur Catholice unitati. Ecclesiastica Sacramenta suscipimus ab Episcopis & Sacerdotibus, in quorum Diocesis vel Parochiis commorabimur, & eis obedientiam & reverentiam debitam impendemus. Siqui vero secularium in nostro voluerit consilio permanere: consalimus ut exceptis idoneis ad exhortandum, & contra haereticos disputandum, ceteri in domibus religiose & ordinate vivendo permaneant, res suas in iustitia & misericordia dispensando, manibus laborando, decimas, primitias, & oblationes Ecclesiae debitas persolvendo.

Nos igitur habito fratrum nostrorum consilio, per Apostolica vobis scripta mandavimus: ut recepto a ceteris fratribus simili juramento, reconciliaretis eos Ecclesiasticae unitati, & denuntiaretis eos vere Catholicos, ac recte fideles: in praescriptis, & aliis ipsis secundum Deum ab omni scandalo & infamia servantes immunes, & in litteris testimonialibus, & aliis adminiculis ipsos propter Deum misericorditer juvaretis. Quia vero sicut accepimus occasione praetextu, quod mandatum huiusmodi communiter susceperitis, ad reconciliationem illorum, quae sub praescripta forma reconciliari Ecclesiae poposcerunt, nondum a vobis fuit processum uno se per aliam excusante: qua de causa multi qui humiliter petierunt intrare, haecenus remansisse foras Ecclesiam asserunt. Nolentes, sicut etiam nec velle debemus, ut qui trahi gratia divina creduntur, per duritiam vestram ab infinita Dei misericordia repellantur: fraternitati vestrae per iterata scripta mandamus, & districte precipimus; quatenus si non omnes his exequendis potueritis interesse, tu frater Archiepiscopo cum quolibet aliorum, constitutos in Terracenen. Provincia huiusmodi poenitentes, iuxta praescriptam formam appellatione remota reconciliare procures. Circa praefatum Durandum de Ofca, & Willelm. de S. Antonino, ac eorum socios, secundum praemissum mandatum nihilominus procedendo. Eis autem in fide recta, & sana doctrina manentibus, exhortandi licentiam tribuentes competentibus horis & locis.

Datum Lateran. quarto Idus Maji, Anno decimotertio.

Cum inestimabile pretium Sanguinis Jesu Christi, & cetera; require supra in littera scripta eodem quaterno per totum usque. Quapropter venientes ad Apostolicam Sedem dilectos filios, Bernardum primum, & Willelmum Arnaldi, & quosdam alios paterna benignitate suscepimus, ac ea, quae nobis &c. ut in eadem usque intellectu. Eosque diligenter examinatos, atque correptos, hoc modo reconciliavimus Ecclesiasticae unitati. Ego, inquit, Bernardus primus, appositis Evangelii, & scripto confessionis imposito super illa; hoc praesto inter manus tuas Summe Pontifex juramentum, Deum invocando testem in animam meam, quod ita &c. Sicut in ipsa, usque pro posse resistam. Hoc autem profiteor non esse juramentum quale Christus legitur prohibuisse in Evangelio, sed quale a Sanctis Doctoribus Augustino, & aliis perhibetur esse praestandum causa necessitatis, cum veritate, & iustitia, & iudicio. Scriptum autem confessionis est tale. Pateat omnibus fidelibus, quod, ego Bernardus primus, & omnes fratres mei propositis nobis Sacrosanctis Evangelii corde credimus, fide intelligimus, ore confitemur, & simplicibus verbis, id est, sine duplicitate, fideliter affirmamus, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, tres personas esse, unum Deum, & sicut in Credo in Deum, & in Credo in unum Deum, & in quicumque vult continetur confitemur esse per omnia saecula. Item corde credimus, & ore confitemur, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum de quo nobis est sermo, esse creatorem, & gubernatorem, ac dispositorem omnium rerum visibilium, & invisibilium, corporaliu, & spiritualium. Item, corde credimus, & ore confitemur, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum, legem Moysi dedisse, & ipsum in Prophetis locutum fuisse, & Joannem Baptistam ab ipso missum esse, Sanctum, & iustum, & in utero Matris suae Spiritu Sancto repletum. Item, corde credimus, & ore confitemur, incarnationem Domini nostri Jesu Christi, ut qui erat Filius Dei in Divinitate, Patri aequalis, fieret homo in utero S. Mariae matris suae veram carnem assumens, ex visceribus Matris, qui natus est vera carnis nativitate, & manducavit, & bibit, &c. Dormivit, & fatigatus est itinere quievit; & passus est vera carnis suae passionem, & mortuus est vera carnis suae morte: & resurrexit vera carnis suae resurrectione in qua, postquam veraciter manducavit, & bibit, ascendit in Coelum, & sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est iudicare vivos, & mortuos. Item, corde credimus, & ore confitemur, unam esse Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam, sanctam & immaculatam, extra quam neminem salvari fatemur. Sacramenta vero, quae in ea celebrantur, inestimabili, atque invi-

invisibili virtute Spiritus Sancti, licet a peccatore Sacerdote ministrantur, dum Ecclesia cum recipit, in nullo reprobamus, neque Ecclesiasticis officiis, vel benedictionibus ab eo celebratis detrahimus, sed benevolenti animo, tanquam à iustissimo amplectimur. Approbamus quoque Baptismum Infantium, & si defuncti fuerint post Baptismum, antequam peccata committant, fatemur eos salvari. Confirmationem quoque ab Episcopo factam, id est impositionem manuum sanctam, & venerande accipiendam esse censemus. In sacrificio Eucharistiae, quae fuerant Panis, & Vinum ante consecrationem, post consecrationem esse Corpus, & Sanguinem Jesu Christi, simpliciter affirmamus, & credimus: in quo nihil à bono majus, nec à malo minus perfitur Sacerdote. Peccatores veraciter poenitentes veniam à Deo consequi concedimus, & eis libentissimè communicamus. Unctionem infirmorum cum Oleo consecrato veneramus. Conjugia carnalia esse contrahenda secundum Apostolum Paulum non negamus, legitime vero contracta disjungere, omnino prohibemus, Ordines Ecclesiasticos, id est Episcopatum, & Presbyterium, ac ceteros, & omne quod in Ecclesia ordinabiliter sanctum legitur, aut canitur, humiliter collaudamus, & fideliter veneramus. Item, corde credimus, & ore confitemur, resurrectionem hujus carnis quam gestamus, & non alterius; & vitam aeternam, & unumquemque hominem secundum opera sua esse receptorum. Eleemosynas, & sacrificium, ceteraque beneficia fidelibus defunctis prodesse, non dubitamus. Et quia fides sine operibus mortua est, ut dicit Apostolus Jacobus, saeculo abrenuntiavimus, & quae habebamus velut à Domino consultum est, pauperibus erogavimus, & pauperes esse decrevimus. Ita quod solliciti esse de crastino non curamus, nec aurum, vel argentum, vel aliquid tale praeter vestimentum, & victum quotidianum a quoquam accepturi sumus. Consilia quoque Evangelica, velut praecipua servare propovimus. Remanentes autem in saeculo, & sua possidentes, & hanc fidem supradictam firmiter & integre credentes, praecipuaque Domini servantes, salvari fatemur. Ad haec in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatissimae Virginis Mariae, ad aedificationem universalis Sanctae Dei Ecclesiae, & ad salutem animarum omnium, ad quorum aures pervenit, sicut fideliter credimus corde, fidem praedictam, ore firmiter confiteri, & nuntiare propovimus, & usque ad animam, & sanguinem adversus omnes sectas haeresium defendere viriliter. Consistentes sub magisterio, & regimine unius, & veri Magistri Domini Nostri Jesu Christi, ac piissimi Vicarii ejus Papae Innocentii, & successorum ejus semper permanentes, tam corpore, quam spiritu, in communione Sanctae Romanae, ac universalis Ecclesiae, quam sanctam, & Catholicam, & Apostolicam supra diximus. Quam credimus esse, omnes baptizatos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nisi a supradicta fide recesserunt, ubi boni cum malis conveniunt, permixta quippe est diversitate filiorum, cui Ecclesiae praefatum Dominum Innocentium Papam credimus praesse Pastorem, & ipsum, & omnes Episcopos, & Sacerdotes, & ceteros ordinatos, fidem supradictam tenentes, in ipsa Ecclesia mi-

nistros esse fatemur, & credimus. Idcirco ab ipsis, & non ab aliis, petimus, & cupimus suscipere Ecclesiastica Sacramenta. Specialiter autem de fractione panis, super qua infamati sumus, diximus, & dicimus, quia nunquam factum fuit causa praesumptionis, nec causa contemptus sacrificii Sacerdotis, sed causa ardoris fidei, & charitatis, & causa deliberationis, ne indurarentur simplices fideles inter haereticos permanentes, & Sacramentum Eucharistiae non accipientes, sed nunc & in perpetuum abdicamus, & abjicimus, & abdicabimus a nobis, & ab omnibus nobis credentibus, secundum nostrum posse ab opere, & a credulitate, corde credentes, & ore consentientes Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi, nec esse conficiendum, nec posse confici, nisi a Sacerdote per impositionem manus visibilis Episcopi secundum morem Ecclesiae visibiliter ordinato. Habemus autem mandatum orare, ut Deus mittat operarios in messem suam; id est praedicatores in populum suum, qui debent benigne & humiliter impetrare sibi dari, ex licentia summi Pontificis, & Praelatorum Ecclesiae, ut possint admonere, & exhortari in doctrina sana; & adversus omnes haereticos gratia Dei ajuvante, cum omni virtute animi, & studio, ut eos ad fidem Catholicam convertant, desudare, & credentes eorum privatis, & publicis admonitionibus, sicut decet, ab eorum credulitate, & haeresi separare, & Ecclesiae supradictae incorporare, & ab omnibus vitiis, & peccatis compescere, tam seipsum, quam suos auditores; a superbia scilicet, & inani gloria, invidia, ira, cupiditate, & avaritia, gulositate, luxuria, mendacio, detractione, blasphemias, odio, fraude, perjurio, & homicidio. Et quamvis nos praedicemus, tamen potestatem saecularem secundum leges officium suum in malefactores peragentem, non judicamus, neque ob hoc damnandum esse dicimus, vel credimus. Veruntamen sicut filii Ecclesiae reos sanguinis defendimus piis interventionibus, quia scriptum est, reos sanguinis defendat Ecclesia. Quamvis autem propter vitandum perjurium, non sit appetendum juramentum, jurantes tamen ex deliberatione causa necessitatis cum veritate, & iudicio, & iustitia non culpamus, neque propter hoc credimus condemnandos. In omnibus vero Episcopatibus, Dioecibus vel Parochiis, in quibus sumus, vel fuerimus, disposuimus jejunare secundum morem, & consuetudinem Praelatorum, & Catholicorum Virorum Orthodoxorum illarum Provinciarum, tam in vigiliis, quam in jejniis quatuor temporum, & quadragesimae. Denique licet dicat Christus, oportet semper orare, & non deficere, & Apostolus sine intermissione orare; tamen quidam nostrorum per viginti quatuor vices, inter diem ac noctem: alii quindecies, alii duodecies, qui autem minus septies pro omnibus hominibus secundum eorum gradus orant. Et quamquam officium nostrum sit praecipue, ut omnes discant, & omnes qui sunt idonei exhortentur; tamen cum tempus ingruit, propriis manibus laboramus, ita dumtaxat ne pretium accipiamus conventum. Qui autem nobis credunt, a quibuscumque aliquid per aliquam fraudem habuerint, necesse est si potuerint, & nobis acquiescere voluerint, ut ipsis & non aliis restituant. Decimas siquidem, & pri-

& primitias, & oblationes, & cetera secundum usum locorum servitia, Praelatis, & aliis Clericis, sub quorum Dioecibus visitaverint, fideliter persolvant: quod omnibus fidelibus Christianis efficaciter suademus. Licet autem in subscriptis articulis, sicut a quibusdam accepimus, assererentur errasse: quod videlicet soli Deo esse obediendum, & si homini, soli iusto, qui Deum habet in se; ac licere laico, ac litterato sine licentia cujuslibet hominis praedicare, bonumque laicum conficiendi Eucharistiam potestatem habere, malum autem Sacerdotem nequaquam, & ejus Orationes, aut Missas Vivis, vel Mortuis non proficere. Ac Romanam Ecclesiam, nequaquam Ecclesiam Dei esse, necnon etiam juramentum in quolibet articulo sub Ecclesiae forma factum, peccatum esse mortale, dogmatizasse dicuntur. Ipsi tamen ex praescripta concessione, in qua tanguntur articuli praenotati, super his suam innocentiam excusarunt, illud insipientes omnino, quod videlicet mulieribus Evangelium in Ecclesia licitum esse docere, ac indulgentias, quae sunt à Summo Pontifice, vel aliis Episcopis non proficere, iustumque laicum consentes sibi absolvere posse, quidam eos referunt astruxisse. Ceterum super eo quod nonnullos Clericorum scandalizasse dicuntur, eis in plurimis detrahendo, ipsos asperè redarguimus, in virtute obedientiae, quam praestiterunt nobis, districtius injungentes eisdem, quod & ipsi sub eadem servare obedientia promiserunt: ut Clericos in omni, qua convenit habentes reverentia, & honore, ab eorum omnino infamazione, seu detractione desistant. Praecipientes eisdem, ne passim sibi praesumant praedicationis officium arrogare; sed praeterquam Ecclesiarum Rectores in fide recta, & sana doctrina noverint esse probatos, licentiam eis tribuant exhortandi competentibus horis, & locis. Cumque continentiam reprobaverint, suspectum mulierum consortium prorsus evitent; qui super his, & aliis promiserunt devotam, & debitam nobis obedientiam exhibere. Nos igitur, habito fratrum nostrorum consilio, per Apostolica vobis scripta mandamus: quatenus recepto a ceteris fratribus simili juramento, Ecclesiasticae unitati reconciliatis eisdem, & denuntiatis ipsos vere Catholicos, ac recte fideles; in praescriptis, & aliis eos secundum Deum ab omni scandalo, & infamia servantes immunes, & in litteris testimonialibus, & aliis adminiculis ipsos propter Deum misericorditer adjuvetis.

Valdensium errores.

Poenitentia.

Mandatum Apost. Delegatis ut eos Ecclesiasticis conciliis unitati.

Dat. die 14. Junii 1211. Pontific. Anno XIII.

Datum Lateran. decimo octavo Kal. Julii, Pontificatus nostri, anno decimotertio.

LXXVIII.

Confirmatur Diploma Ricardi Secundi Fundani Comitis favore Ecclesiae Fundanae.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Fundano Episcopo salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tom. I.

Exordium.

Cum nobis petitur quod iustum est, & honestum, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis: ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Bull. Rom. Tom. III.

Eapropter Venerabilis in Christo Frater Episcopus tuis iustis postulationibus grato concurrentes assensu, libertates, & immunitates, quas dilectus filius nobilis Vir Ricardus Fundanus Comes tibi, & Ecclesiae tuae pia devotione concesserat, sicut in ipsis Comitis authentico super hoc confecto noscitur contineri, ratas habentes Autoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus; ad majorem autem cautelam instrumentum ipsum de verbo ad verbum huic nostrae paginae duximus inferendum, cujus tenor est talis.

Confirmatio laudati Diplomatis.

In Nomine Domini Dei aeterni. Anno ab Incarnatione ejusdem MCCII. mense Julio Indictione decimaquarta regnante Domino nostro Friderico Dei gratia Rege Siciliae, Ducatus Apuliae, Principatus Capuae.

Diploma Ricardi Comitis.

Cui honor praestit, Dominus & potestas eminent dominandi iudicium debet dirigere, & juris aequitatem provida circumspectione fovere, cum iustitiam iustus Dominus diligit, & vultus ejus videat aequitatem: Ecclesia namque Dei cum uti omnium Christianorum mater piissima, a qua fidei Sacramenta, quibus Coeli janua aperitur, recipiunt universi fideles; iustum, & iustitia dignum est, ut honoretur a singulis, a Principibus exaltetur donis, & beneficiis dilatetur, ut palmites suos usque ad mare dirigat, & extendat. Ideo nos Ricardus de Aquila eadem Regia gratia II. Fundanus Comes, cum jura Fundanae Ecclesiae, nos, & nostri antecessores multoties conculcaverimus variis exactionibus, & molestiis suggerente humani generis inimico jam oppressum fatigatum, ad mentem redacti volumus de cetero tangere, & possidere Dei Sanctuarium, quia a Deo possunt, ut Rota, & sicut stipula evanescent, qui Dei Sanctuarium hereditate possidere nituntur. Hac itaque consideratione inducta fundanam Ecclesiam, quae a nobis, & Antecessoribus nostris, exactionibus, & molestiis haecenus jacebat oppressa, pro salute animae nostrae, & parentum nostrorum ab ipsis exactionibus, & molestiis absolutam reddimus penitus, & immunem, & nos exinde Roberto Dei Gratia Ven. Fundano Episcopo ejusque Successoribus, & Ecclesiae cui divina misericordiae praesente dignosceris, novum privilegium, transactionis factae tempore felicitis memoriae VV. II. Regis Siciliae inter Joannem Fundanumque Episcopum, & Ricardum Comitem olim patrem nostrum per ipsius Regis familiares continuatum, & unitum concedimus, ut liceat vobis, & successoribus vestris de cetero omnes Ecclesias Civitatis, & Fundani Episcopatus libere, & absolute absque requisitione, & contradictione nostra haeredum, & successorum nostrorum, vel cujuslibet alterius personae ordinare, & instituire, praeterquam ordinatio Archipresbyterorum de Castellis Fundani Episcopatus, quae sicut hoc modo. Mortuo Archipresbytero, Clerici Archipresbyteratus veniant ad Episcopum nuntiantes mortem Archipresbyteri, & habita ab Episcopo licentia faciendi electionem, personam eligant, & electionem factam nobis nuntiabunt, quam electionem nullatenus poterimus, nec debemus impedire, nisi contra electam personam crimen infidelitatis objiciemus, & illud infra quartum diem a tempore objecti criminis numerando in Curia.

T. Epi.

Episcopali probaverimus. Quod si infra quintum diem obiectum crimen non probaverimus, liceat vobis, & successoribus vestris electam personam secundum Dei timorem, & officii vestri prudentiam confirmare; Item jura Ecclesiarum, & omnium Clericorum, atque hominum suorum illibata servabimus, & si quis eas molestare, vel inquietare presumpserit, nos sicut Ecclesiarum patroni curabimus defendere. Conditiones vero, quae hactenus exigebant ab Ecclesia Sancti Archangeli. Sanctae Mariae de Brumann, Sancti Andreae de Passina. Sancti Martini de Enula, penitus remittimus, & perpetuo relaxamus: ab aliis autem Ecclesiis Fundani Episcopatus, a Prioribus, & Clericis earum adjutorium non exigemus, nec exigi faciemus, excepto quod ab illis securitatem accepimus, juxta quod nos soliti sumus assicurare. Clericos quoque Fundani Episcopatus, & Servientes eorum non capiemus, nec capi faciemus, nec verberabimus, nec verberare faciemus, nec in Curia nostra ad justitiam cogemus, nec cogi faciemus, a terra nostra non expellemus, nec expelli faciemus, nec auferemus bona eorum, nec faciemus auferri, nec eos molestabimus, nec faciemus molestari. Si quas vero possessiones Ecclesiarum nos, seu per homines nostros occupatas tenemus, restituemus, & restitui faciemus, restitutas non auferemus, nec ab hominibus nostris permittemus auferri. Episcopus Priores, & Clerici omnes Fundani Episcopatus res suas mobiles vendendi liberam habeant facultatem, & quo voluerint, praeterquam ad loca a Regia Curia prohibita absque requisitione, & contradictione nostra transportandi. De rebus tamen ipsius Episcopi, ut dictum est, venditis, aut quoquam transmissis placentium remittimus, nec illud ab emptoribus exigere faciemus. Pascua vero Sylvas, & aquas terrae nostrae hominibus Ecclesiarum, aut animalibus, eorum non prohibebimus, nec prohiberi faciemus, sed eis utantur sicut homines de terra nostra. Ab hominibus Fundani Episcopatus, vel Ecclesiarum ejus a nobis non tenentibus; nihil exigemus praeter securitatem, & non capiemus eos, nec capi faciemus, nec ad justitiam in Curia nostra cogemus, aut cogi faciemus, nec capiemus bona eorum, nec faciemus capi, etsi contigerit quod homines ipsarum Ecclesiarum foris fecerint hominibus nostris, Praelati, & Bajuli ipsarum Ecclesiarum in Curia tenere debent, & si qua fuerit inde compositio facta, medietas ipsius compositionis erit nostra, & reliqua medietas erit illius Ecclesiae, cujus homo fuerit. De bannis autem, quae generaliter mittuntur secundum consuetudinem terrae, si aliquis hominum ipsarum Ecclesiarum in bannum incidit, medietas ipsius banni sit nostra, & alia medietas sit illius Ecclesiae, cujus homo fuit, ita tamen quod non magis graventur homines Ecclesiarum, quam homines nostri, & si de ipsis aliqui fuerint servientes ipsius Episcopi, vel praedictarum Ecclesiarum, nihil ab eis exigemus, nisi a nobis fuerint tenentes. A demaniis vero hominibus ipsius Episcopi a nobis non tenentibus, istud tamen habebimus videlicet: Centum quinquaginta tarenos Amalphitae, quando nos generale adjutorium in terra nostra posuerimus, pro causa tantum Regiae expeditionis,

& pro sorore, & nostra filia maritandis, & non pro alio, & ipsos tarenos habere debemus per Episcopum, vel per Bajulos Fundanae Ecclesiae. Item homines Ecclesiae Sancti Marci habitantes in postina, & alii demanii homines habitantes in Castello Monticelli, & in Castello Enuli, & etiam homines Ecclesiarum Civitatis Fundanae praestabunt, & facient nobis tria servitia, videlicet unam operam ad seminandum, aliam ad Vineam, & tertiam ad metendum, pro uno quoque tenimento, de quo ipse Episcopus, & Priores Ecclesiarum per unamquamque septimanam servitium unum habere debent. A demaniis vero hominibus ipsius Episcopi, qui habitant in Civitate Fundana, vel Castellis Baronum nostrorum habere nihil debemus, nisi quod superius exceptatum est, videlicet 150. tarenos pro sorore, vel filia maritandis. Verum si praedicti homines Fundani Episcopatus non tenentes a nobis extra Civitatem habitant, vel Castella, aut habitabunt, nisi fraude nihil ab eis exigemus, vel exigi faciemus: Volumus etiam, & concedimus, ut si quis de rebus suis immobilibus in Testamentis, vel oblationibus competenter offerre voluerit, non prohibebimus, nec permittemus ab aliquo prohiberi. Item volumus, & concedimus, ut cum homines nostri cum hominibus Ecclesiarum matrimonia contrahere voluerint, liceat eis secundum consuetudinem Civitatis Fundanae dare de immobilibus suis absque omni contradictione, & si quando homines nostri de rebus suis immobilibus Clericis, & hominibus Ecclesiarum vendere, sive pignora voluerint, nos non prohibebimus, nec ab aliquo prohiberi faciemus. Item volumus, ut homines Sancti Viti liberi, & immunes sint perpetuo ab omni servitio, & eos immunes ab exactioribus esse volumus, & eos in pace & quiete, sicut unquam melius fuerunt; dimittimus, & si forte Villa Sancti Viti incursum hostium, seu conturbatione, quod absit, deleta fuerit, reedificationem ipsius, nos, nec nostri haeredes prohibemus, nec prohiberi ab aliquo permittemus; Homines ejusdem Villa, qui ibi habitant, vel de caetero habitabunt, Sylvis, Pascuis, aquis libere, & absque contradictione alicujus utantur. Concedimus etiam, ut terra de Casa nova, quae continentur in praecipuo Sancti Viti, quas per Ecclesias Sancti Viti tenent homines Monticelli, ad decimam, & servitium, quoties sine haeredibus discesserint libere in demaniam ipsius Ecclesiae reducantur, ut si quae ex eis tali modo alienata, vel subtracta fuerint, Ecclesiae restituemus; Decimas namque Civitatis Fundanae, & Castellorum de demanio nostro nos Ecclesiis Fundani Episcopatus, quibus reddere consuevimus, sine molestia annuatim persolvemus, & Barones, & caeteros homines nostros decimas ipsas Ecclesiis, & Clericis persolvere, sicut expedierit cogemus. Homines de terra nostra, vel aliunde volentes ad Molendina Fundanae Ecclesiae, aut Ecclesiarum ejus causa molendi venire non prohibemus, nec prohiberi faciemus, nec a molendinariis undecumque sint, aliquid exigemus, nec eos in curia nostra cogemus, nec cogi faciemus, pro his, quae spectant ad Molendina. Omnes homines volentes terras, & Vineas Fundani Episcopatus, vel Ecclesiarum ejus, aut Clericorum eorum laborare nos non prohibebimus, nec

nec faciemus prohiberi. Piscariam, & Piscatores Fundani Episcopatus, & Pisceos Piscariae, & partem de Sallone non capiemus, nec capi faciemus, nec aliquam molestiam inferemus, nec inferri permittemus, ab hominibus nostris. Si quando vero inter nos, & praedictum Episcopum discordia orietur, propter hoc consanguineos, aut bona eorum non capiemus. Item praedictus Episcopus Sylvis Fundani Comitatus Ecclesiis, & propriis domibus ipsarum Ecclesiarum reparandis, vel faciendis, & pascuis pro suis propriis animalibus, sic utetur, sicut unquam melius usus est. Ut autem haec nostra donatio, concessio, & remissio sponte, & liberaliter facta perpetua gaudeat firmitate, necnon ad perennem memoriam futurorum praesens privilegium per manum Riccardi Subdiaconi, & Vicarii Civitatis Fundanae fieri iussimus, & tam subscriptione propria quam Baronum, & militum nostrorum fecimus communiri. In anno, mense, & indictione supradicta.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani sexto idus Augusti Pontificatus nostri anno decimoquarto.

Clausula.

Dat. die 8. Julii 1211. Pontificatus An. XIV.

LXXIX.

Confirmatio nonnullorum Statutorum Monasterii Grandimonten.

Ex Brevi. lib. X. 17. Epist. 144.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Priori Grandimontensi.

De pulsatione Campanae ad collationem.

Um quaedam Capitula in authentico nostro contenta per litteras tuas, quae coram nobis recitatae fuerant, ad majorem duxeris evidentiam exponenda non attendentes de illa, & intellexisse fideliter, & salubriter explanasse, devotioni tuae praesentium auctoritate mandamus, quatenus ipsa secundum expositionem hujusmodi facias observari. Ad majorem vero cautelam expositiones illas de verbo ad verbum praesenti scripto iussimus annotari, quarum tenor est talis. Quia de pulsatione ad collationem prima fiebat quaestio, taliter videtur determinare privilegium quod procurator Domus secundum tenorem mandati Apostolici debet propria manu pulsare, cum in Domo praesens fuerit hora statuta a Priore, nisi infirmitas corporis manifesta, vel necessitas inevitabilis ipsum detinuerit, ne collationi valeat interesse. Si vero interesse nequiverit, alius conversus, quem Prior statuerit pulsare hora constituta a Priore. Ita siquidem, ut de negligentia iure non valeant reprehendi. Prior autem Clericum instituit, qui procuratori vel alteri converso hora statuta praecipiat, ut pulsetur, vel si Clericus negligens fuerit, hoc idem injungat alius Clericus loco ejus, per quod manifeste datur intelligi quod Clericus auctoritatem habet injungendi converso, ut pulsare hora statuta, vel si forte

Bull. Rom. Tom. III.

hora transferit, conversus tenetur pulsare ad denuntiationem Clerici sine dilatione qualibet, vel quaestione, & si quilibet horum negligens fuerit vel contemptor de mandato Summi Pontificis tanquam transgressor puniatur. Visitatores computationes audiant de receptis pariter, & expensis, eo modo quo Prior computationes consuevit audire, quem modum quamvis satis notus sit universis, plene coram nobis in Capitulo Generali exposuimus. Si Clericis placuerit, ut exeant ad laborem cum conversis exeant, & cum eis pariter revertantur: Sed semper hebdomadarius in cella remaneat. Cujus nomine intelligimus interiorum ambitum, vel clausuram, vel si clausura non fuerit, loca adjacentia officinis. Si vero Clerici, vel conversi exceperint exeundo, quod intelligimus si nimis frequenter, & sine causa honesta, in Capitulo proclamantur a Clerico vel converso, & per hebdomarium regulariter, & rationabiliter judicentur. Caetera vero expositione aliqua indigere non videntur, cum mutationes Clericorum de voluntate Prioris cum consilio Clericorum discretorum fieri debeant, & cum mutati fuerint, nihil prorsus secum ferre debeant nisi pannos simplices, nec scripturam, nec quodlibet aliud, nec conversi pariter sine speciali permissione, vel mandato Prioris, cum sicut aperte sonat privilegium, nihil sibi proprium debeant vindicare. Quia vero computationis Capitulum, sili Prior minime fuit in tuis litteris explanatum, illud nos in aliis litteris nostris plenius duximus explanandum.

Datum Laterani 8. Idus Januarii Pontificatus nostri anno quartodecimo.

De Visitatorum officio.

De Hebdomadario.

Dat. die 6. Januar. 1212. Pontificatus An. XIV.

LXXX.

Confirmatur concordia inter Ecclesias Strigonien. & Colocen. inita.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Illustri Regi Hungariae.

Mid. Epist. 156.

Exordium.

Ille te, fili charissime, charitatis prerogativa diligimus, cum inter alios mundi Principes erga personam nostram, & Sacrosanctam Romanam Ecclesiam devotissimum te sciamus, quod preces, & petitiones ex parte tua nobis oblatas intendimus libenter admittere, quantum cum nostra possumus honestate. Inde siquidem fuit, quod venerabilem Fratrem nostrum Vespramiensem Episcopum ad Sedem Apostolicam accedentem paternam benignitatem suscipimus, & quae tam per eum, quam per tuas nobis litteras intimasti pleno concepimus intellectu. Qui denique inter caetera proposuit coram nobis, quod cum de pace perpetuo statuenda inter Strigoniensem, & Colocensem Ecclesias diu fuerit te mediante tractatum, tandem Venerabilis frater noster Strigonienis Archiepiscopus de consensu, & voluntate suffraganeorum, Strigonienis Ecclesiae, videlicet Agriensis Georicensis, & praefati Vespramienis Episcoporum, ex parte una, & dilectus filius Colocensis electus de voluntate suffraganeorum Colocensis Ecclesiae, Waradiensis videlicet, Cenadiensis, & Ultrasilvani Episcoporum ex altera incertam formam

Vespramien. Episcopus ad Sedem Apost. missus pro obtinenda confirmatione Concordiae.

nam concordia deventerint, quam per prefatos Georgianensem, & Vesprianiensem Episcopos redigi mandaverunt in scriptis, cum illam in scriptis redactam in medium produxissent, & super ea fuisset diutius disputatum: tandem ita correctam extitit, & conscripta, quod eam pars approbavit utraque, & tam Strigoniensis Archiepiscopus, quam Colocensis electus cum Ecclesiarum suarum suffraganeis ad Sancta Dei Evangelia juraverunt, quod formam pacis, quae continebatur in illo scripto posito coram eis firmiter observarent, & laborarent ad hoc nihilominus bona fide, ut nos compositionem confirmaremus eandem. P. quoque Quinqueecclesiensis Praepositus ab Episcopo suo missus pro eo, & Benedictus Praepositus Sancti Thomae necnon, & Jacobus Scholasticus Strigoniensis pro Capitulo ejusdem Ecclesiae, a quo sub debito juramento se asseruerunt habere mandatum, & Hubaldus Poniensis Praepositus juraverunt etiam illud idem. Pro Colocensi vero Ecclesia Jacobus Colocensis, & Hofmundus Sancti Laurentii Praepositi praestiterunt consimile juramentum. Unde praefatus Episcopus ex parte tua nobis humiliter supplicavit, ut compositionem eandem, quam sigillorum praedictorum electi, & Vardiensis, Cenadiensis, Ultrafilvani, Agriensis, & ipsius Vesprianiensis Episcoporum, necnon Capitulum Colocensis, & Bacchiensis nobis exhibuit munimine roboratum auctoritate dignaremur Apostolica confirmare: cujus tenor talis est: In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Haec est forma pacis inter Strigoniensem, & Colocensem Archiepiscopos. Prima Coronatio Regum Hungariae specialiter spectat ad solam Strigoniensem Ecclesiam. Verumtamen si Strigoniensis Archiepiscopus non possit, vel malitiose noller Regem coronare, vel Strigoniensis Ecclesia vacaret, coronet Regem Colocensis, nullum ex tali coronatione jus sibi vindicando in prima coronatione, secunda coronatio ei deinceps aequaliter pertineat ad utramque. De proventu monetae decima pertineat ad Ecclesiam Strigoniensem, ubicunque in Regno Hungariae evadatur, quod si cudi defuerit generalis moneta totius Hungariae, quicquid loco generalis monetae successerit, decimam habeat Strigoniensis Ecclesia, Strigoniensis Archiepiscopus renuntiat omni jurisdictioni, & iuri spirituali, quod habebat, vel habere videbatur in Provincia Colocensi: praeter decimam monetam, si sibi contingeret fabricari. Judicium officialium Domus Regiae quilibet Episcopus habeat in sua Parochia. Exhibitio Sacramentorum Regibus, & Reginis, & eorum liberis tam ad ipsos Archiepiscopos, quam ad alios Episcopos in suis Parochiis pertineat pro voluntate Regis. In omnibus alijs utriusque Ecclesiae jura sua conserventur illata, & consuetudines antiquae. Si qua autem privilegia, vel rescripta quocumque prolata fuerint contra hanc formam, vires non habeant. Salva in omnibus auctoritate Apostolica. Quod si Papa non approbaverit res sit in eo statu in quo nunc est. Juraverunt ambo Archiepiscopi, & eorum Suffraganei, qui praesentes erant, necnon, & Praepositus Quinqueecclesiensis, qui vice Domini sui Episcopi intererat, necnon, & procuratores Capitulum utriusque Ecclesiae, quod secundum formam praescriptam

Delegati a Strigoniensi & Colocensi Episcopis pro firmanda concordia.

Concordiae tenor.

bona fide pacem praescriptam observabant, & sine fraude ad confirmationem laborabant. Cumque super his cum fratribus nostris deliberare vellemus, dilecti filii Jacobus Scholasticus, & Nicolaus Canonicus praefati Archiepiscopi Nuntii, & M. Theaurarius, & Jo. Archidiaconus Strigonienses procuratores ejusdem loci Capituli, petierunt a nobis audentiam sibi dari. Qua ipsis de more concessa, Nuntii proposuere praedicti, quod inter praefatos Archiepiscopos, & Colocensem electum, & eorum Suffraganeos talis compositio intervenit, ut prima coronatio Regum Hungariae, ubicunque in ipso Regno eos primum contingeret coronari, solus Strigoniensis Ecclesiae juris esset, & monetae ubicunque cuderentur in Regno, vel illius quod loco colligeretur moneta decima ad eandem pertineret, ac tu, & charissima in Christo filia Hungarorum Regina per vestras a nobis litteras peteretis, quatenus primam Sedem, primamque vocem cum iuribus praedictis, quae tu, & dicta Regina, necnon & pars Colocensis publice praefata Strigoniensi recognovisset Ecclesiae, ipsi perpetui dignaremur privilegii manimine roborare, super aliis vero de quibus inter eos esse videbatur contentio propter bonum pacis sic extitit ordinatum, ut nec Colocensis in Strigoniensi Provincia, nec Strigoniensis in Colocensi praeter praedicta sibi iuris aliquid vindicaret, auctoritate in omnibus Apostolicae Sedis, salva, ita quod si haec non approbarentur a nobis, res in eo statu, in quo tunc fuerat, remaneret. Unde quicquid sit scriptum, vel juratum esse dicitur, hoc autem, & intellectum esse a partibus asserunt, & illud ex parte Archiepiscopi confirmari a nobis suppliciter postulabant, asserentes sic actum, & intellectum fuisse idem Archiepiscopus, & praefati Agriensis, & Geurienis Episcopi suis litteris declarant. Procuratores vero Strigoniensis Capituli proposuere constanter, quod tam illa compositio, quam redactam in scriptis praefatus Episcopus nobis exhibuit, quam illa in quam praefati Nuntii dixerunt Archiepiscopum consensisse, inita fuerat sine assensu Capituli, & in enorme dispendium Strigoniensis Ecclesiae redundabat, unde contradicentes utriusque, nobis suppliciter supplicarunt, ut auctoritate Apostolica cassarem utramque. Nos igitur attendentes, quod olim nobis multa precum instantia supplicaras, ut super jure coronandi Reges Hungariae Strigoniensi Ecclesiae privilegium concedere dignaremur, nosque tuis precibus inclinati ei super hoc privilegium concesserimus Fratrum nostrorum subscriptionibus roboratum, considerantes etiam, quod si potestas coronandi Regis Hungariae penes diversas Ecclesias resideret, toti Regno grave periculum, & haereditas tuis grande posset dispendium generare, cum sicut plenius ipse nosti, frequenter inter Regum Hungariae cohæredes super obtinenda Regni corona scandalum sit exortum, quod utique posset facilius suboriri, si eos diversos coronatores contingeret invenire, propter contradictiones, & rationes praescriptas compositionem huiusmodi non potuimus, sicut nec debuimus confirmare. Super Episcopatu quoque de novo creando apud Cibiniensem Ecclesiam in Ultrafilvana Diocesi, qui Metropoli Colocensi subdatur, petitionem regiam nequimus

Compositio huiusmodi PP. significata.

Aditis precibus eam ut approbaret.

Strigoniense Capitulum, cautam eandem reclamavit.

Regum Coronatio Strigoniensis Archiepiscopo adjudicata.

vimus exaudire; quoniam sive Apostolicae Sedi, sicut tu ipse firmiter protestaris, sive Strigoniensi Metropoli, sicut procuratores ipsius fortiter asserunt. Cibiniensis Praepositura sit in Spiritualibus immediate subiecta, id absque dubio in alterutrius praedictorum redundaret, sed, & quidam qui se nuntium Venerabilis Fratris nostri Ultrafilvani Episcopi faciebat contradicebat omnino, gravem, & enormem Ultrafilvani Episcopatus diminutionem allegans, Serenitatem igitur regiam rogamus, monemus, & exhortamur attentius quatenus ad duritiam nobis non imputes, quod compositionis praedictae robor non attribuimus firmitatis, sed tam providentiae, quam iustitiae id ascribas, quibus Regni, & haereditum tuorum indemnitate duximus praevendum, & iuris ordinem observandum, cum omnibus facti sumus in iustitia debitores; Sciturus pro certo quod in nullo unquam a nobis patieris repulsam in quo quisquam Principum debeat exaudiri. (a)

Datum Laterani secundo Idus Februarii Pontificatus nostri Anno quartodecimo.

Dat. die 12. Februarii. 1212. Pontificatus An. XIV.

Ex Balua. lib. XV. Epist. 31.

Proemium.

Statuta ab Othone contra libertatem Ecclesiae infirmata.

LXXXI.

Irritatur quicquid contra Clericos, vel Ecclesias statutum est ab Othone Imperatore, ac praesertim sententia ab eodem lata contra Episcopum Cumanum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Episcopo Taurinensi, & Praeposito Sancti Gaudentii Novariensis.

Sicut ea, quae a catholicis, & devotis Principibus rationabiliter ordinantur, firma debent, & illibata servari, sic ea, quae a perfidis Tyrannis improbe statuuntur, illo maxime tempore, quo excommunicationis vinculo tenentur astricti, carere debent robore firmitatis, cum tales legitime nequeant jurisdictionis officium exercere ab unitate Fidelium separati. Cum igitur Otho non jam nominandus Imperator, sed impius persecutor cum fautoribus anathematis sit vinculo innodatus, & a debito fidelitatis ipsius absoluti sint universi, nos omnia, quae idem excommunicatus, vel aliquis ejus Officialis contra Clericos, vel Ecclesias statuit, aut statuerit, sive contra Principes, aut eorum fautores, qui memorato Tyranno suam subtraxerit obsequium, ut libertatem, & iustitiam tam Ecclesiae, quam Imperii tueantur, denuntiamus irrita, & inania, eaque de communi fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica omnino cassamus. Specialiter autem sententiam, quam

(a) Scriptum est Capitulo Strigoniensi super hoc in eundem feste modum, videlicet. Venerabilis Frater noster Vesprianiensis Episcopus in nostra proposuit presentia constitutum, quod cum de pace perpetuo statuenda &c. usque non potuimus, sicut nec debuimus confirmare. In eundem fere modum scriptum est Strigoniensi Archiepiscopo. Venerabilis Frater noster Vesprianiensis Episcopus in nostra proposuit presentia constitutum, quod cum de pace &c. usque nec debuimus confirmare.

idem Otho contra venerabilem fratrem nostrum Cumanum Episcopum super causa, quae vertitur inter ipsum, & Capitaneos de Arzago, pro eo quod ad ipsius excommunicati praesentiam idem Episcopus non accessit, cum vocatus fuisset ab eo, nequiter promulgavit; decernimus nullam esse, nec per eam aliquod Cumanae Ecclesiae in posterum praedictum generari. Quo circa, discretioni vestrae per Apostolica scripta praecipiendo mandamus quatenus Capitaneos ipsos, ut dictum Episcopum, vel ejus Ecclesiam occasione ipsius sententiae non aggravent, vel molestent monitione praemissa per censuram Ecclesiasticam appellatione remota cogatis.

Datum Laterani nonis Aprilis Pontificatus nostri Anno decimo quinto.

Re praecipue Sententiam contra Cumanum Episc. ab eodem lata.

Datum die 9. Aprilis 1212. Pontificatus An. XV.

LXXXII.

Thessalonicenses Archiepiscopi Regni Primates, ac perpetui Sedis Apostolicae Legati declarantur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Thessalonicensi Archiepiscopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Ibid. Epist. 18.

Exordium.

Thessalonicensis Ecclesiae dignitas.

Jura ei asserta a S. Leone Magno.

Quantae dignitatis Thessalonicensis Antistes fuerit ab antiquo per authentica scripta praedecessorum nostrorum evidenter apparet. Quod ut plenius declaratur pauca de multis in medium duximus proponenda: scribens enim sanctae memoriae Leo Papa Anastasio Antistiti Ecclesiae Thessalonicensis sic ait: De persona consecrandi Episcopi, & de Cleri, plebisque consensu Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam refert, quodque in provincia bene placuit scire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam tua quoque confirmet auctoritas, quae rectis dispositionibus nihil morae, aut difficultatis debet asserere, ne gregibus Domini diu desit cura Pastorum. Metropolitanus vero defuncto, cum in loco ejus fuerit alius subrogandus, provinciales Episcopi ad Civitatem metropolim convenire debent, ut omnium Clericorum atque omnium civium voluntate discussa ex Presbyteris ejusdem Ecclesiae, vel ex Diaconibus optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiam Provinciales referant Sacerdotes. Impleantur vota postcentium cum, quod ipsis placuit, tibi placuisse cognoverint. Sicut enim iustas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus te ignorante praesumi. De conciliis autem Episcopalis non aliud indicimus, quam Sancti Patres salubriter ordinarunt, ut scilicet bini Conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quae inter diversos Ecclesiae ordines nasci a solent, judicet, ac si forte inter ipsos, qui praesunt de majoribus quod absit peccatis causa nascitur, quae Provinciali nequeat examine diffiniri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit instruere, ut si coram positis partibus, nec tuo fuerit res sospita iudicio, ad nostram cognitionem quicquid illud est transferatur. Praeterea

terea in diffinitione quondam fidei orthodoxa Joannes Thessalonicensis Antistes primus post Apostolicæ Sedis Legatos, & quatuor Patriarchas, quorum aliqui per se ipsos, & alii per suos Vicarios assuerunt sic legitur scripsisse: Joannes Dei misericordia Episcopus Thessalonicensis Antistes, & Vicarius Apostolicæ Sedis Romæ legatus diffiniens subscripsi. Licet autem præfatus Antistes satis profecto fuerit ex Ecclesiæ suæ dignitate conspicuus, magis tamen utique fuit ex Apostolicæ Sedis familiaritate præclarus; sicut etiam ex scriptis ostenditur Pontificum Romanorum, qui sæpissime vices suas eidem Antistiti commiserunt. Nicolaus enim Papa inter cætera scribens Michaeli Imperatori, sic ait: Oportet imperiale vestrum decus, quod in omnibus Ecclesiasticis utilitatibus vigere audivimus, ut antiquum morem quem nostra Ecclesia habuit vestris temporibus restaurare dignemini: quatenus vicem quam nostra Sedes per Episcopos vestros in partibus constitutos habuit, videlicet Thessalonicensem, qui Romanæ Sedis vicem per Epirum veterem, Epirumque novam atque Illyricum, Meceдонiam, Thessaliam, Achajam, Baciā, Kiperensem, Daciā, Mediterraneam, Missiam, Dardaniā, & Prævalim Beato Petro Apostolorum Principi contradicere nullus præsumat, quæ antecessorum nostrorum temporibus, scilicet Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Cælestini, Sixti, Leonis, Hilarii, Simplicii, Felicii, atque Ormisæ Sanctorum Pontificum sacris dispositionibus agebatur. Præfatus quoque Leo scripsit supra dicto Anastasio in hæc verba: quanta fraternitati tuæ a Beati Petri auctoritate commissa sunt, & qualia etiam nostro tibi favore sunt credita, si vera ratione perspiceres, & iusto examine ponderares, multum possemus de injunctæ tibi sollicitudinis devotione gaudere, quoniam sicut prædecessores mei, prædecessoribus tuis, ita etiam ego dilectionis tuæ, priorum secutus exemplum vices meæ moderaminis delegavi, ut curam quam universis Ecclesiis principaliter, & divina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adjuvares, & longinquis a nobis provinciis præsentiam quodam modo nostræ visitationis impenderes. Cæterum, etsi præfata Thessalonicensis Ecclesia a devotione, ac familiaritate Sedis Apostolicæ se subduxerit per schisma illud diutinum, quo Ecclesia græcorum a via veritatis ad erroris invium declinavit, quia tamen hoc tempore per Dei gratiam ad devotionem pristinam est reversa, & ipsam in eadem te studiosius operante credimus permanuram, cum familiaritatis gratia specialiter teneris strictus, utpote in Diaconem, & Presbyterum per manuum nostrarum impositionem promotus, & in Episcopum nostræ humilitatis ministerio consecratus, necnon, & palleo pontificalis videlicet officii plenitudine insignitus, postulationem ab eadem Ecclesia de te factam, inquisitione super ea præhabita diligenti, ratam, & gratam habentes, ipsam auctoritate curavimus Apostolica confirmare, palleo quoque de corpore Beati Petri sumptum, insignem pontificalis officii, fraternitati tuæ de Apostolicæ Sedis libertate concessimus; quo utique infra tuam Ecclesiam ad Missarum solemniam uti memineris illis diebus quibus prædecessores tuos usos fuisse cogno-

Nicolaus de eadem re ad Michaelē Imperatorem.

Alig S. Leonis littera.

Vicariatus Apostolicæ Sedis eidem committatur: Pallium quoque Archiepiscopali conceditur.

scis, videlicet in Nativitate Domini, festivitate Protomartyris Stephani, Circumcisione Domini, Epiphania, Hypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Coena Domini, Sabatho Sancto, Pascha, feria secunda post Pascha, Ascensione, Pentecoste, tribus festivitibus Beate Mariæ, Natali Beati Joannis Baptiste, solemnitatibus omnium Apostolorum, commemoratione omnium Sanctorum, dedicationibus Ecclesiarum consecrationibus Episcoporum, ordinationibus Clericorum, Ecclesiæ tuæ principalibus festivitibus, solemnitate Beati Demetrii, & consecrationis anniversario tuæ die. Ad hæc ipsi Thessalonicensi metropoli suam confirmamus provinciam, in qua subscriptos Episcopatus specialibus nominibus duximus exprimendos, videlicet Citrensem, Beriensem, Campaviensem, Guardariensem, Serviensem, Petrensem, Platomonensem, Langardensem, Adrameriemsem Nerisensem, & Cassandriensem. Jura quoque, ac bona ejus, dignitates, & libertates ipsius, necnon antiquas, & rationabiles consuetudines auctoritate Apostolica roboramus, & tam tibi quam eidem Ecclesiæ firma, & illibata manere sancimus. Cimiteria quoque earumque beneficia nullus hereditario jure possideat, quod si quis hoc facere contenderit censura canonica compescatur. Prohibemus autem ne Presbyteri Cappellani Ecclesiarum ad jus Ecclesiæ tuæ pertinentium possessiones earum absque assensu tuo, salvis tamen Canonicis institutionibus, distrahere, vendere, vel obligare, seu alio quolibet modo alienare præsumant, quod si factum fuerit irritum habeatur. Prohibemus insuper ne interdictos vel excommunicatos tuos ad officium, vel communionem Ecclesiasticam sine conscientia, & consensu tuo quisquam admittat, aut contra Sententiam tuam canonicè promulgatam aliquis venire præsumat; nisi forte periculum mortis immineat, aut dum præsentiam tuam habere nequiverit, per alium secundum formam Ecclesiæ satisfactione præmissa oporteat ligatum absolvi. Porro Dominicæ Crucis vexillum per tuam diocesim, & Episcopatus tibi subditos, ante te deferendi fraternitati tuæ licentiam impertimur.

Ecclesiæ ei subjecta.

Privilegia ei concedit Innocentius.

Clausula.

Dat. die 7. Aprilis 1213. Pont. An. XV.

Reges

LXXXIII.

Ibid. Epist. 24. Reges, ac Regnum Portugallense sub protectione Sedis Apostolicæ suscipiuntur, eisque confirmatur quicquid de Saracenorum manibus fuerit per ipsos acquiritum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. A. Illustri Regi Portugallensi, & hæredibus ejus in perpetuum.

Reges Portugallenses de Religione catholica optime merito.

Eos sub Apostolicæ protectione.

Census annuus ab eis S. A. persolvendus.

Clausula.

Manifestis probatum est argumentis, quod inclite recordationis Alphonsus Avus tuus per sudores bellicos, & certamina militaria inimicorum Christiani nominis intrepidus expugnavit, & propagator, diligens fidei orthodoxæ sicut devotus filius, & Princeps catholicus multi modo obsequia impendit Sacrosanctæ Ecclesiæ matri suæ, dignum nomen, & exemplum imitabile posteris derelinquens. Equum est autem ut quos ad populi regimen, & salutem dispensatio celestis eligit Apostolica Sedes sincero prosequatur affectu, & in justis postulationibus studeat efficaciter exaudire. Proinde nos tuam attendentes personam ornatam prudentia, justitia præditam, atque ad Regni gubernationem idoneam, eam sub Beati Petri, & nostræ protectione suscipimus, & Regnum Portugallense cum integritate honoris Regni, & dignitate, que ad Reges pertinet, necnon, & omnia loca, que cum auxilio celestis gratiæ de Saracenorum manibus eripueris, in quibus jus sibi non possunt Christiani Principes circumpositi vendicare, ad exemplar felici memorie Alexandri Papæ Prædecessoris Nostri, qui hæc præfatus avo tuo per privilegii paginam concessisse dignoscitur tuæ sublimitati concedimus, & auctoritate Apostolica confirmamus: Ut autem ad devotionem, & obsequium Beati Petri Apostolorum Principis, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ vehementius accendaris, hæc ipsa hæredibus tuis duximus concedenda, eoque super his que concessa sunt Deo propitio pro iniuncto nobis Apostolatus officio defendemus. Tua itaque intererit fili charissime, ita circa honorem, & obsequium Matris tuæ Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ humilem, & devotum existere, & sic te ipsum in opportunitatibus, & dilatandis Christiane Fidei finibus exercere, ut de tam devoto, & glorioso filio Sedes Apostolica gratuletur, & in ejus amore quiescat. Ad indicium autem, quod præscriptum Regnum Beati Petri juris existat pro amplioris reverentia argumento, progenitorum tuorum vestigiis inhærendo statuiti duas marcas auri annis singulis, nobis, nostrisque successoribus persolvendas, quem utique censum ad utilitatem nostram, & successorum nostrorum Bracarenfis Archiepiscopo, qui pro tempore fuerit, tu, & successores tui curabis assiggnare.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum tuam, aut hæredum tuorum, vel etiam præfatum Regnum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare. Si qua igitur &c. usque districte ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem

Regno, & Regi sua jura servantibus &c. usque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cancellarii xvi. Kalendas Maji, Indictione xv. Incarnationis Dominicæ Anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimoquinto.

Dat. die 17. April. 1213. Pont. An. XV.

LXXXIV.

Confirmatio honorum omnium Philippensis Ecclesiæ, quæ variis aucta Privilegiis sub Apostolicæ Sedis protectione recipitur.

Ibid. Epist. 56.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Willelmo Philippensi Archiepiscopo, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Exhortatio ad Philippensem Archiepiscopum.

Si humilitatis exemplum studueris imitari Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matri tuæ reverentiam, & obedientiam impendendo sicut Philippenses Apostolus exhortatur. Hoc inquit in vobis sentire, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus esse se æqualem Deo, exinanivit se, formam servi accipiens, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, absque dubio exaltaberis apud eum, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam; propter quod exaltavit illum Deus, & donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genuflectatur caelestium, terrestrium, & infernorum, quia Dominus Jesus est in gloria Dei Patris. Hanc igitur formam doctrinæ quam Apostolus tradidit Philippensibus, tu eorum factus Antistes diligenter observa, ne ab obedientia bono, ad quod nuper Philippensis Ecclesia est reversa, de cætero avertatur memor semper illius gratiæ specialis quam tibi dignanter impendimus, cum a Nazorenensi Ecclesia te transfulimus ad Metropolim Philippensem, teque propriis manibus consecravimus in Pontificem, & palleo insignivimus, Pontificalis videlicet officii plenitudine, ut nihil tibi ex aliqua parte desit, quod ad metropolitancam pertineat dignitatem. Quia vero Venerabilis Frater in Christo nos suppliciter exorasti, ut eandem Philippensem Ecclesiam, cui Deo auctore præesse dignosceris dignaremur Apostolici privilegii munimine roborare nos tuis justis postulationibus annuentes eam sub Beati Petri, & nostræ protectione suscipimus, & præsentis privilegio communimus, statuentes, ut quascunque possessiones, & quæcunque bona eadem Ecclesia &c. usque illibata per maneant. In quibus hæc &c. usque vocabulis. Locum ipsum &c. usque pertinentis suis. Casale quod dicitur Candaca cum omnibus pertinentiis suis, abbatias, piscaturas terras, & vineas quas habet apud Chrisopolim, Casale quod dicitur stravo, Casale quod dicitur Pravicaresta, Casale quod dicitur Domus quæ dicitur Platon, Casale quod dicitur Caresta, cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesias quas habet in Castro Chrisopo-